

Komentář k instrukci Dignitas connubii-čl. 229-236

Titulus IX

DE ACTORUM PUBLICATIONE,
DE CONCLUSIONE IN CAUSA ET DE
CAUSAE DISCUSSIONE

Stat' IX.

ZVEŘEJNĚNÍ AKT, UZAVŘENÍ
ZÁLEŽITOSTI, A PORADA O
ZÁLEŽITOSTI

Caput I

DE ACTORUM PUBLICATIONE

Kapitola I.

ZVEŘEJNĚNÍ AKT

Čl. 229**Zveřejnění akt, pojem soudce****§ 1. Acquisitis probationibus, ante causae discussionem iudex ad actorum publicationem procedat (cf. can. 1598, § 1).**

§ 1. Po shromáždění důkazů musí soudce před poradou o záležitosti přikročit ke zveřejnění akt (srov. kán. 1598, § 1).

§ 2. Actorum publicatio fit iudicis decreto quo partibus et earum advocatis facultas conceditur acta inspiciendi.

§ 2. Zveřejnění akt nastane dekretem soudce, kterým se dovolí stranám a jejich advokátům, aby nahlédli do akt.

§ 3. Ideo iudex eodem decreto permittere debet partibus et earum advocatis ut acta nondum eis nota, salvo art. 230, apud tribunalis cancellariam inspiciant (cf. can. 1598, § 1).

§ 3. Proto soudce v tomtéž dekretu dovolí stranám a jejich advokátům, aby nahlédli v kanceláři soudu do akt, která jim doposud nejsou známá, při zachování čl. 230 (srov. kán. 1598, § 1).

§ 4. In hoc titulo, nisi aliud pateat vel ex natura rei requiratur, sub nomine iudicis veniunt praeses vel ponens.

§ 4. Pokud to jinak není zřejmé nebo to jinak nepožaduje povaha věci, rozumí se v této stati pojmem „soudce“ předseda nebo zpravodaj.

1. Zveřejnění akt (*publicatio actorum*), ve starém právu pojmenované oznámení procesu (*publicatio processus*), je posledním krokem ukončení dokazování. Slouží k tomu, aby byl dán stranám na vědomí stav šetření, aby mohly doplnit své důkazní návrhy (→ čl. 236) a vědět, proti čemu se mají hájit v následné diskusi o záležitosti.

Podle znění § 2 je třeba *publicatio actorum* rozumět nařízením soudce, aby strany mohly do akt nahlédnout natolik, nakolik jim ještě nejsou známy.

2. Pohrůžku nespécifikovanou neplatností v kán. 1598, § 1 instrukce přesunula do čl. 231.

3. Ke zveřejnění dojde dekretem soudce (§ 2). Dekret má povahu vedení procesu a není povinné odůvodnění. Soudcem je ten, kdo vede dokazování, tedy předseda senátu, samosoudce nebo, v případě odpovídajícího pověření, zpravodaj podle čl. 47.

4. Dekret musí podle čl. 233, § 1 dát lhůtu, v níž musí být vykonáno právo na nahlédnutí do akt, a další, ve které mohou být podle čl. 236 nabídnuty další důkazy. Lhůty musí být stanoveny tak, aby měly strany skutečně příležitost vykonat svá práva. Na návrh mohou být lhůty prodlouženy.

5. Na základě dekretu *publicatio actorum*, pro který se doporučuje německý pojem „Offenlegung der Akten“, obdrží strany právo nahlédnout do všech akt, které jim ještě nejsou známy (§ 3), a to způsobem uvedeným v čl. 229, § 3 a čl. 233. Protože až dosud neměly právo nahlédnout do akt, nespádají pod požadavek oznámení nanejvýš vlastní přípisů a protokolů o vlastní výpovědi. Praktickou relevanci má klauzule, aby byly zveřejněny straně „ještě neznámá“ akta, při opakovaném poskytnutí možnosti nahlédnutí podle čl. 236.
6. Dále obdrží právo nahlédnutí do akt advokáti. Podle čl. 159, § 1, °2 mají advokáti právo nahlédnout do akt kdykoliv, přesto jim musí být ještě jednou výslovně nabídnuto v dekretu soudce.

K právu advokátů na vyhotovení akt → čl. 235, § 1.

Čl. 230

Výjimky ze zveřejnění

Ad gravissima autem pericula evitanda, iudex decernere potest aliquod actum partibus manifestandum non esse, cauto tamen ut ius defensionis semper integrum maneat (cf. can. 1598, § 1). Soudce může k zabránění velmi závažného nebezpečí rozhodnout, že se některá část akt nesmí nikomu ukázat; přitom se vždy musí zajistit právo na obhajobu (srov. kán. 1598, § 1).

1. Soudci – pojem v čl. 229, § 4 – je připuštěno rozhodnout o zneprístupnění nějaké písemnosti stranám. Klauzule obsažená v kán. 1598, § 1, že se s těmito akty nemá seznámit nikdo, byla přizpůsobená okolnostem řízení o neplatnost manželství, neboť advokáti mají ještě jednou zachyceno právo kdykoliv nahlédnout do akt (čl. 159, § 1, °2).
2. Jako důvod pro výjimku z práva stran nahlédnout do akt jmenuje norma vyhnutí se největším nebezpečím. Taková nebezpečí mohou stranám hrozit – třeba ve formě civilní (trestní) žaloby pro pomluvu nebo urážku – nebo ve veřejném dobru, pokud třeba strana šla s vědomostmi ze zveřejněných akt a poškodila vážnost církve.
3. Částečné vyloučení strany z nahlédnutí do akt zbavuje nebezpečnosti to, že mohou nahlédnout advokáti (→ výše bod 1). Je odvratitelné eventuelně vyžádáním povinnosti mlčenlivosti jednou ze stran před nahlédnutím do akt (→ čl. 232).
4. Právo stran na obhajobu musí vždy zůstat neomezeno. To je požadavek na kvadraturu kruhu. Protože i když je strana advokátně zastoupena, o její zájmy je tedy dbáno advokátem, který má právo nahlédnout do akt, nemůže sama přispět svým míněním k nezveřejněným částem akt. Čl. 231 se pokouší vyřešit tuto obtížnost diferencovaně.
5. Písemnosti, které byly při zachování čl. 230 a následujícího článku vyloučeny z nahlédnutí stranám, mohou být přesto položeny za základ rozsudku.

Čl. 231

Sankce neplatnosti

Violatio praescripti, de quo in art. 229, § 3, nullitatem sanabilem sententiae secumfert, in casu vero iuris defensionis reapse denegati nullitatem insanabilem (cf. cann. 1598, § 1; 1620, Porušení předpisu, o němž v čl. 229, § 3, má za následek napravitelnou vadu neplatnosti rozsudku; avšak nenapravitelnou vadu neplatnosti má v případě, že právo na obhajobu skutečně bylo odepřeno (srov.

n. 7; 1622, n. 5).

kánn. 1598, § 1; 1620, n. 7; 1622, n. 5).

1. Provinění proti povinnosti zveřejnění akt podle čl. 229, § 3 sankcionuje čl. 231 v odstupňované formě:
 - Pokud není zachována povinnost zveřejnění, je rozsudek napravenelně neplatný podle čl. 272, °5; nebude-li napaden ve třech měsících, stane se pravomocným.
 - Je-li skutečně odepřeno právo na obhajobu, následuje nenapravitelná neplatnost rozsudku podle čl. 270, °7.
2. Tímto diferencováním, zdá se, instrukce přihlíží k problému, že omezení práva na nahlédnutí do akt, i když sleduje kritéria čl. 230 a čl. 234, nenechává neomezeno právo na obhajobu, ačkoliv je to čl. 230 požadováno. Mezi ideálem – strana se musí hájit v plné míře – a nezbytností omezení – musí být také možnost utajení písemností před stranami – zůstává diskrepance, která je neodstranitelná. V každém případě není vyloučeno, aby strana podala podle čl. 273 stížnost na neplatnost a soudce pak byl znovu konfrontován s tímto dilematem.

Čl. 232

Povinnost mlčenlivosti

§ 1. Iudex ante inspectionem actorum a partibus iusiurandum vel, si casus ferat, promissionem exigere potest ut scientiam per huiusmodi inspectionem acquisitam tantum adhibeant ad legitimam defensionem in foro canonico exercendam (cf. can. 1455, § 3).

§ 1. Soudce může před nahlédnutím do akt po stranách požadovat přísahu nebo, je-li to třeba, příslib, aby vědomosti získané tímto způsobem nahlédnutí, byly použity pouze k vykonání oprávněné obhajoby před církevními soudy (srov. kán. 1455, § 3).

§ 2. Quod si pars iusiurandum vel, si casus ferat, promissionem emittere recuset, censetur se facultati acta inspiciendi renuntiasse, nisi lex particularis aliud statuatur.

§ 2. Nebude-li chtít strana složit přísahu nebo, je-li to třeba, příslib, má se za to, že se tím zřekla nahlédnutí do akt, nestanoví-li místní zákon jinak.

1. Možnost zavázat strany povinností mlčenlivosti o obsahu řízení, jestliže ze seznámení hrozí škody, dává již čl. 73, § 3. Čl. 232 používá tuto normu na situaci nahlédnutí do akt. Stranám může být uložena povinnost slíbit – pokud možno pod přísahou – používat vědomosti z akt jen v rámci řízení o neplatnost manželství, tedy k jejich vlastní obhajobě před soudem.
2. Tento příslib může být učiněn *conditio sine qua non* nahlédnutí do akt. Instrukce finguje zřeknutí se práva na nahlédnutí, pokud strana odepře příslib. Zůstává ale udržena určitá flexibilita tím, že soudce nemusí po straně tento příslib požadovat. Norma je zamýšlena k odvrácení nebezpečí, nikoliv jako projev obecné nedůvěry k procesním stranám.
3. Partikulární právo může zrušit fikci § 2 a tím brát ohled na okolnosti dotyčné země a na tam obvyklé právní cítění.

Čl. 233

Místo nahlížení do akt

§ 1. Actorum inspectio facienda est apud cancellariam tribunalis, quod causam cognoscit, intra terminum in iudicis decreto praestitutum.

§ 1. Nahlédnutí do akt se koná ve lhůtě stanovené dekretem soudce v kanceláři soudu, který záležitost posuzuje.

§ 2. Si autem pars longe commoretur a sede huius tribunalis, acta inspicere potest in sede tribunalis loci ubi actu residet, vel in alio loco idoneo, ut eius ius defensionis integrum maneat.

§ 2. Bydlí-li však strana daleko od sídla soudu, může nahlédnout do akt v sídle soudu místa, kde se v té době nachází, nebo na jiném vhodném místě, aby tak zůstalo zachováno její právo na obhajobu.

1. Místem nahlédnutí do akt je vždy církevní soud, aby se akta řízení nedostala do cizích rukou. Zpravidla je to soud, který vede řízení.
2. Aby bylo stranám, které bydlí daleko od soudu vedoucího řízení – příslušnost ve smyslu čl. 10 je totiž v některých z možných případů odůvodněna bydlištěm strany, – ulehčeno vykonání jejich práva na obhajobu, může jim být na jejich žádost zajištěno nahlédnutí do akt v kanceláři jiného, místně bližšího církevního soudu.
3. Pokud není možné nahlédnutí do akt na místně bližším soudě, může být zajištěno na jiném vhodném místě. K tomu se nabízí třeba děkanský nebo farní úřad.

Čl. 234

Nahlížecké právo advokátů

Si iudex censeat ad gravissima pericula evitanda aliquod actum partibus manifestandum non esse, idem actum, praevisio iureiurando vel promissione de secreto servando, cognoscere possunt partium advocati.

Jestliže soudce k zabránění vážného nebezpečí uzná za nutné, aby se jakýkoliv akt stranám neukazoval, má tentýž akt vzít na vědomí advokáti stran, po předchozí přísaze nebo příslibu zachovat tajemství.

1. Odlišně od kán. 1598, § 1 předvídá čl. 234, že do písemností, které ze závažného důvodu podle čl. 230 nebudou předloženy stranám, může být nahlédnuto jejich advokáty. To je podle čl. 159, § 1, ^o2 beztak jejich právem. To je zde spíše ještě jednou vysloveno proto, protože jde o předchozí uložení povinnosti k zachování mlčenlivosti, které lze vidět analogicky s čl. 232.
2. Čl. 234 musí být asi čten tak, že advokáti mají zachovat mlčenlivost také před jimi zastoupenými stranami.

Čl. 235

Vydání akt

§ 1. Advocatis id petentibus, iudex tradere potest exemplar actorum (cf. can. 1598, § 1).

§ 1. Advokátům, kteří o to požádali, může soudce předat opis akt (srov. kán. 1598, § 1).

§ 2. Advocati autem gravi obligatione tenentur ne actorum exemplar, ex toto vel ex parte, aliis, partibus haud exceptis, tradatur.

§ 2. Advokáti mají přísnou povinnost, nepředávat opis akt, částečně nebo zcela, jiným osobám, nevyjímaje strany.

1. § 1 nestanoví přísné právo advokátů obdržet vyhotovení akt nebo jednotlivých písemností. Ten soudu umožňuje takové exempláře vydat. Jak dalece toho chce soud využít je na jeho uvážení, které se bude orientovat na požadavky úspěšného průběhu řízení. Přitom mohou být regionální rozdíly v praktikách advokacie, ale také v nebezpečí civilně-právních konsekvencí.
2. V každém případě nesmí rozhodnutí soudu nevydat vyhotovení akt vést k omezení pracovních možností advokáta, a tím ke ztížení obhajoby jím zastoupené osoby.

3. V § 2 je objasněno, že advokát nemůže sloužit jako přijímající posel strany, která by sama chtěla mít exemplář akt. Advokát jej nesmí předat, také nikoliv jím podporované straně. Tuto obsáhle informovat o obsahu akt je samozřejmě dovoleno, i když s omezením podle čl. 234.

Čl. 236

Obnovené zveřejnění

Facta publicatione actorum, partes et defensor vinculi ad complendas probationes iudici alias proponere possunt; quibus, si iudex necessarium duxerit, acquisitis, iterum est locus decreto de quo in art. 229, § 3 (cf. can. 1598, § 2).

Po zveřejnění akt mohou strany a obhájce svazku předložit soudci další důkazy; po jejich shromáždění, jestliže to soudce považuje za nutné, vydá se opětovně dekret o němž v čl. 229, § 3 (srov. kán. 1598, § 2).

1. Vedle funkce sdělení důkazních výsledků, o které se bude opírat rozsudek, stranám, má zveřejnění akt za úkol povzbudit strany k přezkumu důkazního stavu a k eventuelní nabídce dalších důkazních návrhů. K tomu jsou vybídnuty v dekretu podle čl. 229, § 2. Také k předložení nových důkazů musí být stanovena lhůta, která může být na návrh prodloužena.
2. Byly-li po zveřejnění akt podány nové důkazy, potom je závazné nové zveřejnění. Instrukce volí jednoznačnější slovosled než kán. 1598, § 2 a objasňuje tím, že jen shromáždění dalších důkazů je na uvážení soudce, nikoli ale jejich zveřejnění.
3. Byly-li důkazy doplněny, musí soudce znova zdekretovat zveřejnění akt ve smyslu čl. 229, § 2. Musí se však vztahovat jen na nové důkazy, jak vyplývá z „*nondum eis nota*“ v čl. 229, § 3.

Caput II

Kapitola II.

DE CONCLUSIONE IN CAUSA

UZAVŘENÍ ZÁLEŽITOSTI

Čl. 237

Dekret o uzavěru záležitosti

§ 1. Expletis omnibus quae ad probationes producendas pertinent, ad conclusionem in causa devenitur (can. 1599, § 1).

§ 1. Po splnění všeho, co patří k provedení důkazů, se přikročí k uzavření záležitosti (kán. 1599, § 1).

§ 2. Haec conclusio habetur quoties aut partes et defensor vinculi declarent se nihil aliud adducendum habere, aut utile proponendis probationibus tempus a iudice praestitutum elapsum sit, aut iudex declaret se satis instructam causam habere (cf. can. 1599, § 2).

§ 2. Toto uzavření nastává, jestliže strany a obhájce svazku prohlásí, že nemají co dodat, nebo jestliže uplynula soudem stanovená užitečná lhůta k předložení důkazů nebo soudce prohlásí, že považuje záležitost za dostatečně objasněnou (srov. kán. 1599, § 2).

§ 3. De peracta conclusione in causa, quocumque modo ea acciderit, iudex decretum ferat (can. 1599, § 3).

§ 3. O provedení uzavření záležitosti, ať se stalo kterýmkoliv způsobem, vydá soudce dekret (kán. 1599, § 3).